

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 «
 Helyben házhoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszisztens-kísíratok visszaadását vagy megőrzését nem vállaljuk.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

A politikai helyzet.

Vasárnap annyi helyen volt zászlóbontás, mintha már benne volnánk a választási küzdelmek kellős közepében. *Kossuth Tisza, Apponyi, Justh, Holló* stb. mind kiálltak a fórumra, egyik Cegléden, másik Szegeden, harmadik Debrecenben indították meg a szervezkedés munkáját.

Bécsben pedig *Zichy János* az új kultuszminiszter letette az esküt. Államtitkárának, úgy hírlik, *Návayt* választotta. Félt az új kormány, hogy *Zichy* miatt nagyon klerikális hirbe talál keveredni, emiatt kellett ellensúlyozásról gondoskodni. Szakasztott olyan, mint *Apponyi* mellett *Tóth János* volt.

Zichy János eskütétele.

Bécsből jelentik: *Zichy János* gróf kultuszminiszter ma délelőtt tette le a hivatalos esküt a király kezébe. Az eskütételnél *Héderváry* miniszterelnök és *Csekonics Endre* gróf asszisztáltak. Az esküminiat *Vértessy* államtitkár olvasta. Azután a király *Zichy Jánost* külön kihallgatáson fogadta.

Návay — kultuszminiszteri államtitkár.

Kormánykörökben híre jár, hogy gróf *Zichy János* kultuszminiszter *Návay Lajost* szemelte ki a vallás- és közoktatásügyi tárca politikai államtitkárának és hogy a kinevezés nemsokára meg fog történni.

Ugy látszik *Návay* ismert szabadelvűségével akarja ellensúlyozni *Zichy János* konzervatív érvényét. *Návayt* akit Szegeden jelölnek munkapárti programmal, mint kultuszminiszteri államtitkár fokozottan érvényesíteni fogja befolyását a harmadik egyetemnek Szegeden való föllállítás mellett, amely törekvésnek eddig is harcosa volt.

A ceglédi zászlóbontás.

Vasárnap mondtta el Cegléden *Kossuth* Ferenc beszámoló beszédét. A városháza előtt levő térségen tribün állítottak föl a népgyűlés szónokai számára. *István Gombos Lajos* dr. polgármester lelentette be a nagyszámú hallgatóság előtt, hogy *Kossuth* Ferenc el fogja mondani Cegléd népe előtt beszámoló beszédét. *Kossuth* Ferenc a többi közt ezeket mondta:

— Munkaprogrammunk számol a lehetőségekre. Az elv pusztán hirdetésével negyven évig keveset tudunk elérni. Beláttuk, hogy a

fokozatosság elvét kell elfogadnunk. Ha pedig elfogadjuk, nem szabad véglegesen a fokozatosságban, hanem érvényesítenünk kell az alkotás minden terén, egész vonalán. A magyar hadsereg ideális programunk követeli. Beláttuk, hogy mióta a választói törvényt megalkották, olyan osztály keletkezett, amely akkor nem létezett: a munkásosztály. Ennek hazafias részét föltétlenül megilleti a választójog és mi azt számára meg is akarjuk szerezni. Azonban, midőn a választójogot általánosítjuk, csak olyan választójogi rendszer megalkotására vagyunk hajlandók, amely a nemzet fölényét, az intelligencia fölényét biztosítja. Bizom abban, hogy a választási küzdelem a függetlenségi pártra kedvezően végződik s hogy ez a párt olyan számarányban kerül a parlamentbe, hogy az ország jogait érvényesíteni tudja. Ez az én vágyam, ezt kívánom. Meggyőződéseim, hogy Cegléd most is támogatni fog teljes erejével és egyhanguan.

Percekig zugott az éljenzés *Kossuth* Ferenc beszéde után. *Horváth* József prépost-plébános szép beszéd kíséretében köszönetet mondott Cegléd város képviselőjének a beszámolóért. *Kossuth* Ferenc kijelentette, hogy a jelöltséget elfogadja. Ezután *Apponyi* Albert gróf mondott nagyhatású beszédet. A többi közt foglalkozott *Tisza* István nagyváradai beszédével.

Apponyi válasza Tiszának.

Tisza István gróf bírálata alá veszi azokat az alkotásokat, amelyeket a népnevelésnek terén a magyar nemzeti nevelésnek megerősítésére hoztam s egy általános mondattal ezeknek a törvényeknek a végrehajtására irányított — igenis — szigorú, következetes és erőteljes tevékenységünket úgy jellemzi, hogy ez csupa szekatura, csupa ingerlés idegen ajku polgártársainkkal szemben, anélkül, hogy bármit is használna a nemzet ügyének. Ilyen általános bírálóatoknak a közönségbe és a magyar nemzet ellenséges közönségbe is való beledobását nem engedheti meg magának olyan politikus, aki teljes érzésében van annak a felelősségnek, amellyel minden szavának hatásáért lelkiismeretének, a nemzetnek és a jövőnek tartozik. (Igaz! Ugy van! Elénk helyeslés.) Én az ugynevezett nemzeti kérdések alapvető teteleiben nem állok távol azokról az általános kijelentésektől, amelyeket *Tisza* István is tett. Én is — s azt hiszem, ebben minden magyar politikus egyetért és kell, hogy egyetértson — én is azt akarom, hogy azon polgártársaim, akiknek anyanyelve nem a magyar, hogy azok ugyanannak a hazaszeretetének kötelékével fűződjenek a hazához, mint jó fiai és a hazától, mint jó anyától, ugyan-

azokat a jótéteményeket nyerjék a jogbiztonságnak, a kulturának és a jólétnek előmozdítása terén, mint azok, akiknek anyjuk az első dalukat bölcsőjük mellett magyar nyelven énekelte. De egyszermind erős kézzel megakartuk óvni a magyar nemzeti egység s magyar állami föntség követelményeit. És most akadt hirtelmes magyar politikus, sőt be nem vallott pártvezér, aki abba a békülő tömegbe beledobja azt a jelszót, hogy ti haszontalan szekaturáknak voltatok kitéve. Hogy ez mit jelent: meg kapta rá *Tisza* István gróf Aradon a választ, midőn egyik román képviselőtársunk, *Goldis*, nyilvánosan köszönetet mondott *Tisza* István grófnak ezen fejtegetéséért.

Ezután *Barabás Béla* buzdította a gyűlés közönségét, hogy a függetlenségi eszmék mellett tántoríthatatlanul kitartson.

Még *Nagy* Emil és végül *Papp* Zoltán mondott néhány lelkes szót, amivel a népgyűlés *Kossuth* Ferenc sűrű éljenzése közben a legnagyobb rendben szétoszlott.

A gyűlés után *Kossuth* Ferenc a képviselőkkel a Polgári körbe ment, a hol bankett volt.

Tisza Szegeden.

A Nemzeti Munkapárt megalakult immár Szegeden is. Vasárnap volt az alakuló gyűlése, amelyre maga gróf *Tisza* István is leutazott. Minden incidens nélkül még sem történt meg a munkapárt bevonulása: *Tisza* István gróft az utvonalon záptojások várták. Bár az ováció igen lelkes volt, a Boldogasszony-sugáruton elhangzott az első abcug.

Szociálisták rendezték a tüntetést s *Tisza* István kocsija felé vagy husz darab tojás röpült. Három a kocsi belsejében tröcscent szét. A rendőrség szétverte a tüntetőket, akik közül négyet letartóztattak.

A Nemzeti Munkapárt megalakulása a Tisza-szálló nagytermében folyt le, amely zsúfolásig megtelt.

Tisza István gróft percekig tartó taps és viharos éljenzés fogadta. *Rósa* Izsó dr. elnök előtűn négy órakor nyitotta meg a gyűlést. *Tisza* István ezeket mondta:

— A koalíció kormánya saját belső ellenségeinek támadni alatt hullott szét. Megrágtá azt a gyűlölködés a személyes ellentétek mérgező anyaga. Köztünk lehetnek eltérések a választójog kérdésében, de abban egyetértünk, hogy megtaláljuk azokat a garanciákat, amelyek a magyar nemzeti jelleg és szuprenácia biztosítása céljából szükségesek. Olyan gazdasági politikát kell követnünk, amely érdekeink-

Tisztelettel

WÉBER TESTVÉREK
 Nagyvárad. Bémer-tér.

Az árusítás naponta reggel 8 órától este 7 óráig tart, a berendezésnek egy része, valamint egy hármass pénzszekrény eladó.

ÉRTESÍTÉS!

Üzletünk átalakítása végett az összes

áruinkat, ugymint: blousok pongyolák, aljak, kabátok, kosztümök,

gyermek ruhák

s egyéb cikkekét e hó végéig

minden elfogadható árban árusítjuk.

nek a legjobban megfelel, amely bennünket gazdagabbá erősebbé tesz. Senki sem akarja kétségbevonni a magyar nemzetnek a külön bankhoz való jogát. Csak arról van szó, hogy ez jelenlegi viszonyaink között a nemzet érdekeit szolgálja-e, vagy sem.

Nem habozom kijelenteni, hogy én nagyhatalmi és dinasztikus szempontokból a bankszabadság mellett vagyok. Mi tehát nem hirdetjük a lemondás politikáját, ahogy azt nekünk tulajdonítani akarják, hanem igyekszünk a bankszabadságot tisztességes feltételek mellett meghosszabbítani. Ha azonban az érdekeinknek megfelelő feltételeket keresztülvinni nem tudjuk, habozás nélkül a külön-jegybank álláspontjára lépünk. (Helyeslés.) Itt van a katonai kérdés komplexuma. A 67-es kiegyezés a hadsereg szolgálati, vezényleti és vezérleti kérdéseit a felségjogok közé iktatta. A koalíció férfiai lemondtak ennek a kérdésnek bolygatásáról. A mi politikánk az előtérzés politikája, amely számotvet létező viszonyainkkal, számot vet a nemzet létező erőivel, megtakarítja a nemzet létező erőivel, megtakarítja a magyar nemzet anyagi és szellemi erejének minden parányát, amelyre szükség van a komoly nemzeti harcokban. Ez uraim, az idealista politika, a magasra törő politika, a magyar nemzethez méltó nemzeti politika. Ennek a támogatására kérem fel önöket. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Rósa Izsó dr szólalt fel, majd az ujonnan megalakult párt elnökévé Kállay Albertet és Jászay Gézát, ügyvezető alelnökké Róza Izsót választották meg, majd a teljes tisztikart alakították meg. Szarvady Lajos dr indítványozta, hogy Tisza István grófnak a közgyűlés mondjon jegyzőkönyvi köszönetet és Khuen-Héderváry gróf miniszterelnöknek, valamint a kormány többi tagjainak fejezze ki a Nemzeti Munkapárt teljes bizalmát. Az utcán a szociáldemokraták kis csoportja ismét tüntetést akart rendezni, de ebben a rendőrség megakadályozta. Este a Kiss-vigadó termében 380 terített bankett volt.

Justh Gyula Debrecenben.

Justh Gyula vasárnap délelőtt Kisvárdán tartott beszédet, melyben vázolta a pártszakadás okát s az elvi ellentéteket, amelyek az egyesülést teljesen lehetetlenné teszik. Délben Justh Debrecen utazott, ahol Bakonyi Samu fogadta ezekre menő tömeg élén. A Bika-szállóba volt tervezve a népgyűlés. De oly nagy tömeg jelentkezett, hogy két népgyűlést kellett tartani. Beszédében Justh foglalkozott az aktuális politikai kérdésekkel s nyilatkozott a választói jogról is. A szocialisták a titkosság mellett tüntettek. Justh zajos tetszés közben fejtegette hogy a függetlenségi párt az általános és egyenlő választói jogért a legrégibb idő óta küzd és ő a maga részéről feltétlenül a titkosságnak is híve s kimutatta, hogy a titkosság módja miatt bir jelentőséggel különösen a párt törekvéseinek érvényesülése szempontjából. Este ezer terített bankett volt.

Fehérváry Bécsben.

Fehérváry Géza báró Bécsbe érkezett. A volt darabont miniszter ma külön kihallgatáson jelenik meg a király előtt. Az audiencia tárgya a közismert Tisza-ügy lesz. A kihallgatás előroppant érdeklődéssel tekintenek úgy a bécsi, mint a budapesti körök.

Héderváry és Zichy Bécsben.

Héderváry miniszterelnök Zichy János és Vértessy Géza kíséretében vasárnap érkeztek Bécsbe. Zichy János eskütele hétfőn délelőtt 11 órakor történt. Az eskütételnél Héderváry miniszterelnök és Vértessy államtitkár segédkeztek. Az eskütétel után előbb Héderváryt, aztán Zichy Jánost fogadta a király. Héderváry jelentést tett az uralkodónak a politikai helyzetről. A rövid 5 perces audiencia után Zichyt fogadta a király. Az audiencia után Zichy Pozsonyba utazott, honnan ma tér vissza a fővárosba és holnap délelőtt átveszi miniszteriuma vezetését.

Választási mozgalmak.

Glac Antal és a nagyváradai mandátum.

A fővárosi lapokat bejárta az a hír, hogy a nagyváradai függetlenségi párt jelöltje Glac Antal volt főispán, egyik nagyváradai lap vasárnapi számában pedig pozitív formában közölte, hogy a párt nevében felajánlták Glacnak a jelöltséget s azt ő elfogadta.

Erre vonatkozólag csak annyit kell konstatálnunk, hogy a függetlenségi párt részének meggyőződése szerint egyedül Glac Antal az, aki a jelen viszonyok közt Nagyváradon a függetlenségi lobogót nem remény nélkül bontaná ki. Azonban hivatalos formában felkérés senki részéről sem történt, a párt nevében Glacczal senki nem tárgyalt s így ő nem is nyilatkozhatott, elfogadja-e vagy sem a nagyváradai mandátumot? Sőt egy azóta napvilágot látott közlés szerint állítólag úgy nyilatkozott volna Glac, hogy nem vállal mandátumot Nagyváradon, ahol volt híveinek e gy része a nemzeti munkapártba lépett be.

Egyelőre mindezen hír csak kombináció. A függetlenségi párt várakozó állásponton van s határozott formájú hírek erősen koraiak.

Mangra Magyarországon.

Mangra Vazul gör. kel. püspöki vikárius a legközelebbi választásokon fel fog lépni képviselőjelöltnek. Mangra a magyarországi kerületben lép fel kormánypárti programmal.

A nemzeti munkapárt a bihari kerületben.

A bihari kerület nemzeti munkapártja Nagyváradon fogja megtartani az alakulást Tóth Mihály párt-elnök 14 én délután 2 órára hívta össze az új párt-leendő híveit a Pannóniában tartandó alakuló gyűlésre. Az alakuló gyűlés még nem történt meg, azonban a kerületben már megkezdtek az új párt leendő

Uri ruhát csak elismert jó szabónál,

Dragánál

Nagy Sándor-utca csináltasson.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Jován.

Írta: Joszip Kostov.

Jován volt a neve és mint a sziklai sas fent félszékelt az erdővezete hegyeken. Távol a világ bántó zajától a csendes, nagy természetben gyönyörködött a lelke, ahonnan égő vágygyal örködhettek a völgyeken.

Montenegro sziklaóriásain született egy falucskában, melyet gyakran pusztított és felgyújtott az ellenség vérszomjusága. Kora ifjúságát a hegyek között töltötte kecskék őrzésével és mikor ereje megnövekedett, elhagyta hazáját és Boszniába költözött. Klastromtól klastromig zarándokolt, gyakran érintkezett a tiszteletreméltó, ájtatos szerzetesekkel és sok mindent befogadott lelkébe a kolostor falainak sötét titokzatosságából.

Bosznia okupációja előtt lázadás volt az

országban, mely Jován minden érzékét lekötötte. Életfogytigani szüzességi fogadalmat tett Szent Györgynek és feltegyverkezett a harcra. Bal csipőjére kivont kardot, övébe pisztolyt és éles késeket, a vállára hűsleges fegyverét tette.

Bíjel-nappal a hajduk táborába rohant, az erdőbe. Minden a szent keresztért és saját nevének borsóért. E jelszó mélyen belevésődött vad, nyugtalan lelkébe.

Ha valaha isban vett részt, hány fejet kaszálott le, hány kastélyt gyújtott fel és meennyi zsákmányt harácsol, erről csak a régi lezajlott éjszaki éjek, és az égnak meredő fenyők tudósának tanúságot tenni, melynek oltalma alatt a vakmerő rablóhadak menedéket találtak.

Bibbia, a hirhedt — nagyszakállú vezér — szabad csapatában négy évet töltött el és a kétes hős oldalánál mindenkit lemészárolt, aki a szent kereszt eilenségének vallotta magát.

1878-ban, a mészárlások legkegyetlenebb

időszakában Hadasi Laját mint egy üldözött farkast hajszolta a boszniai hegyekben.

Ezek dicsőségteljes napok voltak Jovánra nézve.

Mióta azonban idegenek veték meg lábukat Boszniában, végre ért a harci zaj, a lárma és Jován csillaga a homályba, a feledésbe veszett. Sötétség, sivárság költözött a lelkébe, mint az olyan oroszlanak, a kit a végtelen vadontól megfosztva, kalitkába zártak, ahol az elveszett szabadság után álmodik és epekedik...

Hatvan év terhe nyomja már széles vállait és boldog, fiatal napjaiból nem őrizhetett meg egyebet, mint az emésztő, vad vágyakozását és hű kísérő társát, ócska, kiszáradt juhartahegyedűjét...

Vétségére ide menekült a hegyek alján meghuzódó rozoga viskóba, ahol, szükségéből, kávéfőzéssel foglalkozkodott, üres óráiban pedig hegedülgetett; ez képezte egyetlen vigaszát nyomoruságos napjaiban.

Mostoha idő! Kegyetlen sors!

Tavaszi értesítő

Szives tudomására hozom a m. t. hölgy közönségnek, miszerint

eredeti párisi modell kalapjaim megérkeztek és azok üzletben bármikor megtekinthetők.

Kedvező párisi összeköttetésem révén abban a helyzetben vagyok, hogy a versenyt felvehelem a fővárossal is.

Teljes tisztelettel:

UJHELYI RÓZA

női kalap különlegességi üzlete

NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.

TELEFON 130. TELEFON 130.

jelöltje Várady Zsigmond érdekében az agitálást. Ebben a kerületben igen erős küzdelemre van kilátás.

A készfizetések felvétele.

B. Madarassy Beck Gyula dr előadása.

A biharmegyei pénzügyi tisztviselők szövetségének ünnepélyes gyűlése keretében tartotta meg vasárnap báró Madarassy-Beck Gyula dr, a budapesti Jelzálogbank elnöke nagyszabású előadását a készfizetések felvételéről. Sajnos, hogy Madarassy-Beck báró, az országos nevű pénzügyi szaktekintély érdekes és nagy tapasztalatokon alapuló előadása végén átcsapott a politikába s ezzel olyan színezetet adott különben tanulságos előadásának, mintha kortesbeszéd lett volna. Az önálló bank ellen tartott filippikájában ostromozta a függetlenségi párt és a volt kormány politikáját s azokat az irányelveket, törekvéseket, amelyeket a függetlenségi párt és a volt kormány követett, nemzeti szavaknak nevezte s gunyosan emlegette a nemzeti kardbojót, a hadsereg magyar nyelvét.

A báró ur nem volt tekintettel arra, hogy nem politikai gyűlésen beszélt, hanem egy olyan körben, ahol mindenféle politikai párt-árrnyalathoz tartozó férfiak jöttek össze, nem kortesbeszédre, hanem, hogy egy szakférfi objektív véleményét hallják a legaktuálisabb kérdésekről, a készfizetések felvételéről, amit nem kisebb kapacitás sürgetett, mint a néhai Tisza Kálmán pénzügyminisztere, Wekerle, akinek köszönhető volt a múltban, hogy Magyarország pénzügyi egyensúlyát helyreállította.

Annak idáján Madarassy báró és elvtársai másként vélekedtek Wekerle pénzügyi képességeiről és pénzügypolitikai irányáról.

Ilyen tapintatlanul és türelmetlenül se Ti-

szta István, sem Hoványi Géza nem nyilatkoztak még a pártgyűlésen se.

Tapintatlanság volt az előadás ilyen utratelése s így, akik tapintatlannak nevezték Kreutzer Lipót beszédét, mint ahogy nem is lehet helyeselni, ha az igazságot keresik, Madarassy beszédére is alkalmazniok kell ezt a jelzőt.

Igy azután úgy az előadás, mint a bankett, nagyon lehangoló érzelmekkel végződött.

Madarassy Beck báró előadása.

Dél előtt 11 órakor nagyszabású előkelő közönség gyűlt össze a városi színház dísztermében, amely egészen megtelt.

Az elnöki pódiumon báró Madarassy-Beck Gyula dr s két oldalán dr Hoványi Géza és Markovits Sándor foglaltak helyet.

A többi padokorokban ott voltak: Hlatky Eudre, Miskolczy Ferenc, Rimler Károly, Tegledy József, Mezey Mihály, dr Berkovits Ferenc, Száhlender Károly, Des Echerolles-Kruspér Gilbert, Schwarz Jakab, Reismanu Mór, Fleischhacker Gyula, dr Várady Zsigmond, dr Fássy Lajos, Lukács Ödön, Szűcs Géza, Makay József, Dus László, dr Adorján Emil, Sztarill Ferenc, Ficzek Lajos, Weisz Mór stb. Ott voltak továbbá Szász János, az orsz. egyet. főtitkára, dr Schön Nándor, dr Fuchs Béla, Hantler Géza Budapestről.

Dr Hoványi Géza üdvözölte báró Madarassy-Beck Gyulát s megemlékezvén a pénzügyi tisztviselők egyesületének fontosságáról s az ülést megnyitotta s felkérte a kiváló vendéget előadásának megtartására.

Báró Madarassy-Beck dr fejtegette a készfizetések történetét, kapcsolatban a valutával s főleg arra helyezte a főszólyt, hogy kimutassa, miszerint a kontinensen az Osztrák-Magyar bank az egyedüli, amely készfizetések felvétele nélkül is úgy megállja a helyét, mint a nyugati hatalmas szervezeti bankok, sőt kevésbé van kitéve a kamatláb emelkedésnek. Számadatokkal bizonyítja, hogy a kibocsátott bankjegyek után az osztrák-magyar bank aranyfedezete mindig magasabb százalék volt, mint az angol vagy francia banknál. Hibául rója fel a

volt kormányának, hogy azért ragaszkodott a készfizetés-khez, mert ebben látta az önálló bank alapját. Majd azt igyekezett kimutatni, hogy önálló bank minő károkat okozna közgazdasági életünkre. A gazdasági megerősödés a nemzetnek a legnagyobb érdeke, mert ez vezet a nemzet függetlenségéhez, nem a nemzeti szinkardbojót s basonló hangzatos frázisok.

A beszédet tetszéssel fogadták, de sokan voltak, akinél igen kedvezőtlen hangulatot keltett a beszédnek befejező része.

A díszebéd.

Dél-1 órakor a Fekete Sas tükör termében díszebéd volt báró Madarassy Beck Gyula dr tiszteletére.

Az izlésesen terített asztaloknál mintegy 170-en foglalt helyet. Es pedig:

Aczél Zsigmond, Adorján Emil dr, Adorján Ármán dr, Balogh Árpád, Balogh Vilmos, Bogdán Jenő, Borgida Béla, Borai Ferenc, Bognár Sándor, Benedek Miksa, Beket Sándor, ifj. Böszörményi Géza, Bunyitay Jenő, Davas Imre, Diamandi József, Ehrlich József, Fássy Lajos dr, Fényes Manó, Fleischhacker Gyula, Fleischhacker Hugó, Freifeld Henrik, Friedländer Sámuel dr, Fleischer Béla dr, Ficzek Jenő, Fodor Lajos, Fuchs Béla dr, Fried Ferenc, Grósz Sándor, Grósz Ignác, Hlatky Eudre, Hofbauer Pál, Hoványi Géza dr, Heitler Géza dr, Heiser Gyula, Halász Márton dr, Hanslián Ede, Horváth Károly, Juszt Károly, Jász Lajos, Jakabffy József, Kreutzer Lipót dr, Kelen Béla, Köszeghy József, Kurländer Ede dr, Kormos József, Kardos Jenő, Kemény Béla, Kaczián Károly, Lázár Aurél dr, Lukács Lajos, Lukács Ödön, Lebovits Rudolf, Lukács Arthur, Löwinger József, Lakatos József, Lédig Árpád dr, Markovits Sándor, Molnár Béla, Mathéser Sámuel, Markovits Ferenc dr, ifj. Mártonffy Zoltán, Miskolczy Barna, Mezey Mihály, Perczel Adolf, Popper Ákos dr, Popper József, Popovits József, Pásztor Bertalan, Rác Jakab, Róna Ármán, Révész Sámuel, Rabl Elemér, Rabl Ferenc, Rosinger Miklós, Rimler Károly, Rimánóczy Kálmán, Reich Ármán, Sarkadi Lajos dr, Sztarill Ferenc, Sándor László, Schön Nándor dr, Schwartz Albert, Schönberg Ármán, Schwartz Jakab, Schenker Ferenc, Schiller Sándor, Schmassenka Ernő, Szász János, Szász Lajos,

Hajdan acélos testét harcias szerszámok ékesítették, kezébe török, élesített kések cikáztak és most... a derekán ócska vörös öv lógott... sovány lábát szűk szabású nadrág ékeltelenti, hajadonfővel, meztelen lábakkal hajlik a nyitott tűzhelynél a kávé edény felé és a csipős füst sűrű könnyeket sajtol, megvénhedt szeméből. Ide oda kell ugrálnia és mindenkit csészével és kannával kiszolgálni.

Hajdan a hajduvezért »Előre« kiáltása lelkesítette.

Most pedig minden közönséges Balija rá-mordul: »Szolgálj ki, gyaur!«

Kegyetlen sors, mostohán bánasz a hajdani hősközzel.

Csak néha-néha felejt el a keserű valóságot; arca nekkipirosodik, szeméi, a régi dicsőség emlékére, fényben lobognak. Ez leginkább napsütötte nyári esteiken történik, mikor az öreg hős, vastag eres kezeiben a juhartshegedő, népének régmúlt dicsőségéről nyögött szomorú dalokat...

Maga előtt látja a homályba burkolt erdőt és a rémesen hallgató, mozdulatlan fákat. Csak a fenyvesekből hallatszik az előretoluló csapat halk zaja, mintha a csend lélegzene.

Hirtelen szipjel hangzik és tizenöt puskacsőve okádja egyszerre a pusztító halált. Ismeretlen emberek jajkiáltása zavarja meg az éj-

csendjét. Tompa zuhanás hallik, mintha felállított kék hullaának a földre. »Előre« így dörög egy bistató szózat. »Alipasics, vagy Rizvanbergovics, gyujtsátok fel a kastélyt!« És a csapat rohan előre, eszeveszette. vérszomjában. A török nő rövid hiraadásra gyermekes-től, cselédestől menekül a kastélyból, mely a következő pillanatban már lángokban áll és vérvörösré változtatja az éj sötétjét. És Jován mindenütt az első sorában áll, ahol halált osztó golyók süvöltének, ahol a tűz rémesen pusztít.

Egy napon mélyen megrendülve kereste fel legközelebbi szomszédját és régi bajtársát, a vámorrt. Háromlábú székekre telepedve, kávézva és pipázva, a régmúlt hősiességéről beszélgettek.

— Meddig tart még ez a henye állapot? — kérdezte Jován, mialatt sűrű füstfelleglet fujt a levegőbe. Az arca mélyen beesett; megfihéredett szemöldöke gondozatlanul lógott félíg megtört szeméire. A lelki vihar mélyen lesujtotta...

— Nem tudom, testvér, — válaszolta a vámor fejcsóválva. — Nincs szerencsénk. Üldöz a sors! Mások szolgálatában kell meghajtanod büszke derekamat, én pedig kénytelen vagyok csempészek után kémkedni... Kijumet! Ez a

végítélet! — Es csészéje után nyult, hogy izgatottságát a kávéval csilapthassa.

A vámor, Pere, a török időkben büszke harcos volt. Mint bátor ifjú, sok pusztitást vitt véghez a törökök közt, ámbar jó cselekedetekben sem szűkösködött.

Jován elgondolkozva bámulta a feje fölött lassan elvonuló felhőt és így szólott:

— En hiszem, hogy Králjevic Márko, a mi nemzeti hősünk, még fel fog támadni!

— Adás az isten! — mondta a vámor átszellemült arccal.

— De úgy szól a monda, — susogta Jován bizalmasan, — hogy ez csak akkor történik, ha a tenger kidobja méhéből a hős elmerült fegyverét.

— Bár dobná ki mielőbb a hullám!

— Akkor minden úgy lenne, mint régen volt. Arája is feltámadna és vele együtt a régi szép idők!

— Es győzedelmes sasunk ismét ujonghatna!

Igy beszélgettek sokáig, lelkeiket a néphitben melengelve, hogy Králjevic Márko kikel a sírjából, hogy aráját is feltámassza...

Sötét, sűrű felhők neheztedek a hegyekre, ködös uszályokat maguk után vontatva. A vihar szenvedélyesen tombolt. Jován a szél üvölése közben viskójába menekült...

Legjobban ajánlható az uri közönségnek ruhabetzerzésre

MITTEILER EDE

Nagyvárad,
Rákóczi-ut
(Uri casino épület)
Telefon 520.

ANGOL DIVAT FÉRFISZABÓ-CÉG

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be.

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít férfi-öltönyöket s minden e szakba vágó ruhaneműket. — Női costumöket valódi angol SZÖVETEK nagy választékban

Szirmay Ödön, Szenes Ferenc, Szemere Miklós, Szilágyi Géza dr, Száhlender Károly, Székely Miklós, Telegdy József, Vlád Gusztáv, Vermes Kornél, Váradi Ödön dr, Vékony Miklós, Vidosits Gyula, Váradi Mór, Várnai Ferenc dr, Vámos Henrik, Waldmann Ödön, Weisz Lajos, Weinberger Lajos, Zakar Ferenc, Zakar Kálmán, stb.

A pohárköszöntők sorát Róna Armin, a szövetség alelnöke nyitotta meg. Beszélte a szövetség fontosságáról, az előadót báró Madarassy-Beck drt éllette.

Báró Madarassy hálásan köszönte meg Róna szavait. Először van Nagyváradon s midőn a polgármesterrel sétakocsizott a városban, az a probléma jutott eszébe, hogy bolgogul az ország. S látta, hogy a megtejtésért nem kell meszi menni. Nagyvárad nagy arányu fejlődése, forgalma, gyönyörű építkezése s gazdasági berendezkedése elég példát nyújt, hogy eljön az idő, mikor más vagyoni helyzet lesz. A városokban fekszik az ország jövője; nemcsak mert itt van az ország jövője; nemcsak mert a magyarság itt tuluyomó. Nemzeti irányban a városok megerősítik az országot. Köszönetet mond a fogadtatásért, Rimler polgármesterre és dr Hoványi Gézára ürüti poharát.

Kelen Béla, Rimler Károly felszólalása után Szász János az orsz. szövetség titkára szépen méltatta dr Hoványi Gézát.

Dr Hoványi Géza hivatkozik arra, hogy a szövetség itt bontotta ki a zászlóját. Ha másutt is ilyen lesz a lelkesedés és az irány a szövetség iránt, akkor áldás fakad működéséből. Lelekedéssel emlékezik meg a függetlenségi eszmékről, amelyek minden szívben élnek, de hogy e nemes célok ténnyé váljanak, a gazdasági téren való megalapozás a fő. Ennek legerősebb támasza a pénz. A hangzatos eszmék felvirulnak a gazdasági megerősödés alapján. E téren működünk Magyarország gazdasági előhaladásán és anyagi függetlenségén. Így Magyarország gazdag és független lesz. (Tetszés.)

Ezután Kreutzer Lipót emelkedett szóra. Ha színházba vagy más zsufolt helyre megy, a kijáratot nézi, hol lehet könnyen kiszabadulni. Látta a tetszést a délelőtti előadásnál. Ott nem volt alkalma az ellentmondásra,

Mikor már egyszerű szalmaágyán pihent, elővette hegedűjét . . . Lehorgasztott fejjel, lehuuyt pillákkal, lelkében sajátosan lobogó tüzzel rángatta a vonót . . . Csak olykor-olykor nyitotta fel szemét, hogy kitekinthessen a vihártépi erdőre . . . Erős menydörgés rázkódtatta meg az eget és hirtelen alázuhogó, sűrű eső támadt . . .

Jován ajtaja megoyilt és átázott emberek, keresztények és mozlímok vegyesen, kerestek menhelyet a viskóban.

Az ég még folyton okádtá szikrázó villámaikt, az ördögös szélvész tépte, ropogtatta a szétzilált fák ágait és Jován . . . csak tovább vad szenvedélylyel rikatta hegedűjét.

Es miután az égi háboru mindinkább fenyegető mérvet öltött, a halálra rémült jóvevények arra kérték Jovánt, hagyná abba a játékot . . . De Jován nem hallgat rájuk . . . még nagyobb erővel folytatja örületes hegedűlését . . .

— Hítrede kérünk, hagyj abba: All haragban ég! — könyörögtek a törökök, kezeikkel integetve.

— Nem, nem! — susogta Jován keserü mosolylyal. — Hazámra gondolok . . . Allah sokat vétett ellene!

Arca izzott, ajka tajtkozott és szívében szuró fájdalmat érselt . . .

Hatalmas villámlás hasítja át a sűrű, sötét fellegetek és óriási menydörgés reszketetti meg a viskó vékony falait . . .

— Hagyd abba, Jován, — könyörögnek most már a keresztények is. — Hagyd abba, nehogy az Ur haragja mennykő alakjában sujtson le ránk . . .

— Oh, bár sujtana! — hangzik vadul Jován ajkairól.

Az erdő már szinte ég, füstölög és feke-

tehat most próbálja meg a fehér asztalaál. Ezután rátért a báró Madarassy előadására s azt cáfolja. Kilógásolta, hogy a készfízetést sallangnak nevezte az előadó, de nem helyesen világította meg a kérdést. A bank és vámkérdést gazdasági szempontból kell nézni, nem merev kalmár szempontból. Az önálló hadsereget pl. senki sem tenné kalmár mérlegre. Akik ellene vannak az önálló banknak, bizonyítsák be, hogy a közös bank reánk nézve hasznosabb. Így van a készfízetéssel is. Cáfolja az előadót s a szakirodalomra hivatkozik. Készséggel rendelkezésére áll, hogy bizonyítsa az önálló bank szükségét. Senki sem mondotta, hogy az önálló bank veti meg a függetlenség alapját. A bankterminust megadta az élet és a törvény. A többi követelményről nincs terminus. Az önálló bank előkészítése a függetlenségnek.

Ezután mind nagyobb zajban folytatja beszédét. Össze kell tartani, hogy kivívják az ország közgazdasági függetlenségét. De még mindig vannak emberek, akik kiszolgáltatják a nemzet ellenálló erejét.

Ekkor kitört a zaj s minden szavát tapsal nyomták el. Üljön le! — kiáltották többfelől. Többen eltávoztak s a read felbomlott.

Kreutzer még rövid ideig beszélt, de nem lehetett hallani, végre leült.

Báró Madarassy-Beck állott szóra s így némileg elült a zajongás.

Végzetes szerencsétlenségnek tartja, hogy az önálló bank kérdését a politikába beleviszik. Véletlennek tartja, hogy a koalíció szervezésénél a közös bank kimaradt, mert ha nem történik, a koalíció azt is elfogadta volna, mint a delegációt stb. elfogadta. A függetlenségi párt hogy teljesen meztelenül ne álljon a választók elé, forcirozza az önálló bankot. (Tetszés.) Az önálló bank 15 évre visszavetette volna az országot. Ezután Kreutzer beszédével toglalkozott. Lámpával lehetett volna keresni a megelégedett embert, ha az önálló bank bejön. Az ország hitelre szorul s mindent pótol a jegybank. A Balkán államokra mutat, ahol a készfízetést behozták. E mellett Romániában 9 százalékra emelkedett a kamat s a készfízetést fel kellett függeszteni, 5 év alatt diszassió állott be. Nézzünk néha a Balkánra is.

tedik . . . Üvöltő szélrohamok száguldoak a magas ágakon végig és darabokra szaggatják, tégik a sűrű felhőket, mintha csak apró rongydarabok volnának.

Az erdő végre borzasztó, titokzatos álomképpé változik. A vad fenyvesek örületes táncra kerekedve, magas, karcsu nőalakokat öltönek fel, melyek üvültenek, nyöszörögnek és irtalomért esedeznek a könyörtelen éghez . . .

Egy elsápadt mozlín halálra vált arccal kiáltoz:

— Jován ránk zudítja Allah haragját, menne . . . innen! — és magával vonsozolja a . . . a paskoló esőbe . . .

— Jován, mikor hagyta abba Jován . . .

— . . . a vámor a viskóba lépve . . . nem kapott feleletet.

Rémület közledegett hozzá . . . megta . . . de az nem vert többé . . .

— Buzencsétlen bajtársam! — kiáltotta keserü panaszzal, aztán térdre borult és keresztet vetett magára.

A környék lakói csakhamar odagyülekeztek a meghalt hegedüs köré és rémülettel szemlélték hideg hulláját . . . Az előhívott orvos megállapította, hogy Jován halálát szélhüadás okozta.

A halott merevedett kezéből alig bírták a hegedüt kiszabadítani. Az egyik keze a hurokhoz fagyott, a másik görcsösen szorította a vonót, mintha a megdermedt hegedüs utolsó pillanatában, — Marko és Raja feltámadásában bizva — megtört szívével is népe dicsőségét marasztalta volna! . . .

Ezután asztalbontás következett s az incidensből eltekintve a különben szép lakoma véget ért.

Benrad lbert vendéglős izletes ételei elismerést érdemeltek ki.

Báró Madarassy-Beck dr, a délutáni gyorsvonattal visszautazott fővárosba.

Szepesi Kuszka Jenő képkiallítása.

Az utolsó tíz esztendő alatt nemcsak külső képe változott meg Szent László városának, válván a Bémer-tér ronda zugból a vidék egyik legszebb, artisztikus szempontból is legmodernebb terévé: de bámulatosan fellendült Várad kulturális élete is. Művészeti tekintetben a muzeum fölépülése és megújítása az ouverture-je e fölleendülésnek: a nagyváradí lat. szer. egyházmegye és a régészeti egylet egész kis képtárral ajándékozta meg ekkor, 1896 ban Nagyváradot. Folytatását képezik e fölleendülésnek az azóta minden évben szereplő képkiallítások, melyeknek az utolsó három esztendőben hatalmas naecenasuk volt a nemrég eltávozott főispán Glac Antal, kit a többi között, a sokak között, a Váradra látogató és kiállító művészeknek van nagy okuk meg-síratni.

Adja Isten, hogy Szepesi—Kuszka Jenő kiállítása ne érezze meg ezt a hiányt, mert ez igazán megérdemli, hogy önmagáért és nem pártfogásért látogassák. Gyümölcseről ismeri meg a jó fát s a tanítvány gyakran dicséri mesterét. Mednyánszky László báró, a modern magyar tájfestés büszkesége volt mestere Kuskának. Képei sokszor eszünkbe juttatják a nagy művészt, de emellett meg van a maguk eredetiségük is.

Kuszka képei, mint Mednyánszkyéi, való-ságos szinszimfóniák. A régiebb tájfestés nagy gondot fordított a tájék nagy konturjaira, az alak-motivumok változatosságára s többnyire nagy teret ölelt föl. A modern tájfestés a kisebb Naturausschnitteket szereti, alakok, vonalak, kontárok helyett szín, fény, atmoszfériku hatások kiaknázására törekszik. Kuszka némely képe érdekes szintanulmány, hogy ne mondjam szinstitilizálás. Intim, finom, hangulatos és po-étikus.

A körülbelül 100 olajfestmény közül kiemelünk néhányat. Nem mintha nem volna mind érdemes, hogy figyelmünkre méltassuk de, hogy jellemezzük az egészet.

A bejáratnál 2 szám alatt szép magas kép »Naplemente az erdőn«, függ. A világosság tompultával mélyült zöld árnyalatok uralkodnak: a teljesen zöldbe borult erdő rejtelmes esti hangulata árad a képről. Gyönyörű zöld és kék színtőc a 6. számú széles kép: »Este a mezőn.« A szin stilizálás igen dekorativ hatásává teszi. Csupa ellentéteinek az »Erdei lak« 12. számmal: barnás, szürkés és zöld tónusok uralkodnak rajta. Csupa mélabus poézis az 5. számú borult, viola ég alatt fehér, rózsaszin virágzatba borult gyümölcsfák. Szabad tanulmány Mednyánszky után a 22. Glatz Ang tal egyik szép Mednyánszky-ját juttatta eszünkbe: arany és okersága árnyalatok, egy naplementi szin-költemény.

Nagyon szabad motívum és szin stilizálásnak tartanák a 21-es számú képet, mely virágzó cserjék között zuhatagot tüntet elénk ha nem jártunk volna tavaly Pütvicze bűvös tavainál.

Ott a középső tavak Okruglyak, Balvac, Buk, Vir, Jezerce táján csudaszép zuhatagokat

láttunk a leggazdagabb vegetáció szinte őserdő bujaságú szalagos bozótaiban. Csupa festőknek, művészeknek kellene bolyonganiuk azokon a tündérlakásokra méltó tópartokon.

A modern tájfestés e igen jellemző két kép, 27, 28. Ugyanaz a táj, patakpartja házakkal téli és nyári színben, világításban. Szép modern téli táj, mintha csak a csudaszép révi szoros egy Naturausschnittje volna a 4. szám Csendes patak partja, itt-ott egy kopaszra akadtam, másutt hólepellel, a kép felső részén erdő téli alvásában, dermedtségben, csöndben. Merész színtanulmány a 7-es szám is sötét, olajzöld és sárga tónusok küzdenek egymással, zordon hangulat.

De minek beszéllek tovább? Szó, csak szó. mondhatnám Hamlettel. Váradi közönsége jó hírének, magának tartozik azzal, hogy minél tömegesebben keresse föl a szép kiállítását.

Némethy Gyula dr.

UJDONSÁGOK.

Tájékoztató.

Márc. 11. d. u. 6. Kath. Kőr böjti estélye a kir. kath. jogakadémián.

Május 5. d. e. 11. Kath. Kőr zárúnnepélye a püspöki palotában.

* **Személyi hírek** Miskolczi Ferenc dr főispán tegnap délután Budapésre utazott. — Madách Emánuel miniszteri tanácsos a nagyváradi püspökségi javadalmak gondnoka tegnap Nagyváradra érkezett.

* **Miskolczi Ferenc installációja.** Az új főispán installációja a 16-án tartandó rendes közgyűlés tárgysorozatának első pontja lesz. Az installációt imponzánsá akarja tenni a vármegye és ezért más törvényhatóságokat is meghítt az installációra. Tegnap Keszthelyi Zoltán alispán-helyettes tizennégy szomszédos törvényhatóságot hívott meg az installációra, azzal a kéréssel, hogy küldöttéleg képviseltesék magukat.

* **Oberammergaui passió-játékok.** Bajorországnak Oberammergau nevű falujában, mint ismeretes évszázadok óta minden tízedik évben előadást rendeznek. Krisztus kinszenvedéséről passió-játék címen. Ilyenkor aztán a nyár folyamán ezer és ezer számra tódulnak az idegenek a kis bajor faluba megnézni az előadásokat. A mostani nyáron szintén lesznek ilyen előadások, készülnek is már rá nagykan a jámbor bajorok. E passió-játékok lesznek ma este vetítő-képekben bemutatva a nagyváradi katolikus körben. A képekhez Makucz Ernő képezdei igazgató tart magyarázatot, ki egy ízben megnézte az érdekes előadásokat Oberammergauban. A vetítő-estély d. u. 5 órakor kezdődik.

* **Tisztelgések Miskolczi főispánál.** A tegnapi nap folyamán ismét többen keresték fel dr Miskolczi Ferenc kinevezése alkalmából. Tisztelgettek többek közt Laurán Ágoston pápai prelátus, gör. kath. nagyprépost, továbbá a l. sz. püspökségi uradalom tisztikara nevében Erős Rezső jószágigazgató, Balogh Kálmán erdőmester és dr Krüger Aladár uradalmi ügyész Erős Rezső üdvözlő soraira a főispán igen szívesen válaszolt, rámutatva arra, hogy a közgyűlés egybehangzó működése az egyházi uradalmakkal: mindenkor a közérdeket szolgálja. A tisztelgőkkel a főispán azután még

hosszabb ideig elbeszélgetett az aktuális kérdésekről.

* **A közegészségügyi szakbizottság ülése** Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tegnap délután ülést tartott, dr Konrád Márk elnöke alatt. Az ülés elején szóba került, hogy a múlt hétre összehívott ülés elmaradt, mert többem, éppen akikre szükség lett volna, a munkapárt ülésére mentek. Kölcsönös felszólalásokkal a dolgot elintézték. Ezután rátértek a közérzettség kérdé- sére, több szabályrendelet készült e tárgyban. Így Komlóssy József, Közéghy József főmérnök és dr Kazay Kálmán készítettek szabályrendelet tervezeteket s azonkívül Kálló István terjesztett be egy igen szép dolgozatot, amely szerint az összes utcai tisztogatást, locsolást évi 79000 koronáért kiválalja, ha a háziszemélt kihordásra kizárólagos jogot kap. A szakbizottság azonban a tézi kezelést mellett van ezért a javaslatok közül a legalkalmasabbat, a Komlóssy József tervezetét vette tárgyalás alá.

* **A jövő évi választók összeírása.** Nagyvárad város körponti választmánya tegnap délután rövid ülést tartott, amelyen megterette az előkészületeket a jövő évi választók névjegyzékének összeállítására. Az összeíró küldöttséget a következőképp alakította meg: Váradi Olasziban Medvigy Gábor elnök, dr Pus- kás Béla és dr Váradi Ödön tagok; Váradi-Ujvárosban Mezey Mihály elnök, Szokoly Tamás és dr Mihály Lajos tagok; Váradi-Velenczén: dr Tóth Ferenc elnök, dr Ágoston Péter és Löwenstein Zsigmond tagok. Az összeírást április 15-ére be kell fejezni.

* **Lukács István †** Nagyvárad egyik régi derék jogára: Lukács István, élete 69. évében meghalt. Az elhunytak hosszú évtizedekig volt ékszerészüzlete a Bémer-téren. Körülbelül egy évtized óta nyugalomban töltötte életét. A családi gyászjelentés a következő:

Öz. Lukács Istvánné, szül. Daray Zsuzsánna, úgy az elhunyt testvérei öz. Mórítz Gézáné, szül. Lukács Éva, Lukács Mária férjével Vásárhelyi Gusztávnál és számos rokonaik nevében is fajtalmás szívvel tudatják a legjobb férj, testvér, sógor és rekonnak, Lukács István volt ékszerésznek f. hó 7-én reggel 5 órakor, élte 69 ik, boldog házassága 27 ik évében, hosszas szenvedés és a hatott szentségek ájtatos felvétele után történt elhunytát. Megboldogult drága halottunk földi maradványai f. hó 9-én d. e. fél 10 órakor fog a Szalárdi-utca 11 ik számú saját házában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s a váradi-olaszi plébánia-templomban tartandó egésztesti szentmise-áldozat bemutatója után a váradi-olaszi-ker- kertben örök nyugalomra helyezetni. Nagyvárad, 1910 március 7-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Népgyűlés az általános választói jog mellett** A Kereskedelmi Csarnokban vasárnap délután a polgárság egy csoportja népgyűlést tartott az általános, titkos választói jog mellett, amelyen ugyan különböző pártalású egyesítések vettek részt. Dr Perczel Adolf ajánlására dr Grósz Menyhért, dr Berkovits Ferenc, dr Adorján Emil, Huella Gyula és dr Lázár Aurél lettek az elnökök. Dr Adorján Emil, dr Ágoston Péter, dr Grósz Menyhért és dr Várady Zsigmond beszédei után kimondták, hogy a népgyűlés az általános, községen- kinti titkos választói jogot a törvényhozás első feladatának tekintve s erről az országgyűlést és a pártokat értesíti.

x **A Lloyd hávéház** modernül berendezett helyiségében március hó 5, 6, 7 és 8-án a következő érdekes mozgóképek ujdonságok lesznek bemutatva: 1. Élet Abessiniában. 2. Kétségbeesett gyermekszív. 3. Pali, mint tanonc. 4. Sárga ördög. 5. Nők, mint rendőrök. 6. B. u. é. k. 7. Fantasztikus kertek. 8. Margareta Pusterla. *Belépti díj nincs.* — Kez- dete este 9 órakor. — Kitűnő italokról és jó zenéről gondoskodva van. — A n. é.

közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel *Hartstein Árpád* tulajdonos,

x **Bémer-tér 3. sz. alá költöztem.** Elvállalok minden a szakmámhoz tartozó *villamos és gáz világítási* vezetékek, lakások, szállodák, iskolák *jelző-csengő, telefon* berendezéseit, *uradalmak, gazdaságok s szeszgyárak* részére saját üzemű *dinamó* berendezéseket, villámhá- rítókat. — Raktáron tartok *villamos motorokat*, iv, izzó és Wolfram-féle lámpákat, mindennemű csillárokat, asztali lámpákat és az összes elektro- technikai cikkeket. — *Költségvetés* díjmentes. *Stern Adolf*, villamos és légszesz vállalata Nagy- váradi, Bémer-tér. — *Telefon 556.*

* **Hódítani fog**, ha báli szükségletét cipő és fehérnemű cikkekben **REICHARD ARUHÁZA** cégnél szerzi be, hol legdivato- sabb kalapok és divatcikkék kaphatók.

A margittai közkórház ügye.

Biharmegye törvényhatósága tudvalevőleg másfélszázalékos pótdótot vetett ki a megye közegészségügyi intézményeinek megújítása esetleg új kórházak létesítése végett.

E másfélszázalékos pótdótból elsősorban az új megyei közkórház nyer fedezetet. A még így fennmaradó összegből a vármegye távolabb fekvő és nagy forgalmu vidékein létesítenének kórházakat.

A vidéki kórházak között első helyen a margittai áll. A vármegye erre a célra a pótdótból 100000 koronát irányzott elő. Ebből a pénzéből természetesen még nem lehet 50 ágy- gyal rendelkező kórházat felállítani. A megye a még szükséges 75000 koronát az államtól kérte segélyképen.

A kórház ügye már igen előrehaladott állapotban volt. Kevés nehézséget okozott ugyan az, hogy a község által felajánlott in- gyen telek egészségügyi szempontokból nem váli be, ez az akadály azonban hamar elhár- ult, mert a mőlti apótság 3 hold területet ajándékozott a kórház céljaira. A telket dr Kerekes Pál egészségügyi felügyelő megviz- gálta és most tette meg jelentését a belügy- miniszterhez.

A felügyelő jelentése szerint Margita kör- nyékéhez a legközelebbi kórház 50 kilomé- teryire van, tehát egészségügyi szempontból föltétlenül szükséges a kórház létesítése. — Az új kórház hét épületből állana és a mai kor minden kiválmainak megfelelően. A kór- házban 50 ágy lenne, melyből megfelelő szá- mot nyernék a különböző betegek a betegség szerint.

A felügyelő az új telket egészségesnek, pormentesnek és a forgalmi eszközök által könnyen megközelíthetőnek találta, miért is ja- vasolja, hogy a kórház felépítését itten esz- közzöljék.

Eddig rendben és minden akadály nélkül haladt az ügy. A vélemény második része azon- ban egészen keresztülhuzza az egész tervet. A második részben van ugyanis szó a kórház költségeiről. — A vármegye ugyanis a 75000 korona állami támogatást úgy akarta megnyerni, hogy az ápolási költségeket annak megfelelőleg állapítja meg. Ezt a szakvélemény nem tartja helyesnek és keresztülvihetőnek.

A 75000 koronának más uton való meg- szerzésére a vármegye törekvése az volt, hogy azt az összeget az államtól kéri segélyképen. Ere vonatkozólag a vélemény szintén kedvez- zőtlen. Ugyanis az országos betegápolási alap ma már annyira meg van terhelve, hogy abból nem lehet 75000 koronát kiszakítani. Ez az elutasítás nem végleges, mert a felügyelő az esetben, ha a betegápolási alap viszonyai ja- valni fognak megadhatónak véleményezi a se- gélyt.

Egyelőre tehát függőben marad a kórház ügye, mert a vármegye által adott 100000 ko- ronából még nem lehet felépíteni a kórházat. Nincs kizárva azonban, hogy az új pénzforrást talál a megye a költségek fedezetére s akkor

ez az akadály is fel fog épülni az új kórház, melynek hiányát oly régóta érzi az a vidék.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Hétfő: Vig özvegy.
Kedd: S. Jók, (Görögöl).
Szerd: Kis cukros. (Ujdonosság.)
Csütörtök: Kis cukros.
Péntek: Kis cukros.
Szombat: Tréfa báró.
Vasárnap: Nagymama.

Vig özvegy.

Nemi pihenés után ismét műorra került. Lehárnak eddig legnagyobb sikerű operettje — és ismét telt ház gyönyörködött benne, eppoly, mint mikor újdonságként jött a diadalmas körútját. Az érdeklődést fokozta, hogy ez volt az új zenekar, a 101 esek zenekarának igazi bemutatója is. Ez a bemutatkozás általános meglepetést keltett.

Határozottan meglátszik az új zenekaron, hogy olyan helyről jön, a hol módja és alkalmi volt sokat tanulni. Az egyes tagok képzettség kifogástalan. A színháznak is a határozott zenekar is csak előnyére fog szolgálni, ha kettenük kapcsolata állandó marad s ez által lehetőségessé válik a mostani szívonál megtartása.

Az előadás egyébként is szépen sikerült. Károlyi Leona Glavari Hannáját főleg is ismételtelen kiemelni; minden dicsőre ismételtelen rászolgált. Danilo szerepét Pápay Lajos játszotta sok igyekezettel s ha a közönség emlékeztetésében nem élne még most is Paálthy végtelenül elegán, kedvesen bohém alakítása akkor Pápayt csak dicsőre. Szépen énekelt, ügyesen táncolt, de játékába több elegancia, több könnyedség és tehettség kellett volna.

Zsigmond Anna mint Velenceinne szép énekével sok tetszést aratott, de a szerepe alakítását tevő ridges izékonyságot nem találta el. Annál jobb volt partnere, Mihályi Erő mint Rossillon; kompás tenorja kitűnően érvényesült s játéka is kifogástalanul ügyes. A derűtlenség szerzője ismét Hajnal György volt, az ő kifoghatlan leleményességű mókáival. A rendezésnek ügyes trükkje volt, hogy az asszony asszony kuplénak peadantját készítette a férfitől s emezt meg a női szereplőkkel énekelte el, viharos tetszést keltve. —r.

TÁVIRATOK.

A haldokló Lueger.

Bécs, márc. 7. Lueger dr. állapotáról tegnap este a következő kommunikát adták ki: Hőmérséklet 37.1, érverés 80. Vérnyomás változatlan. Veseműködés minimális. Légzés lassabbodott, szabályos. Erőfogyás állandó. Csuklás megszűnt. Fájdalom nincs. Öntudat tiszta. — Az orvosok ehhez a következő kommentárt fűzik: A mai napot a beteg nyugodt alvással töltötte, amelyet csak egy ízben zavart meg néhány percig tartó csuklás és hányás. E hányás után oly nagy fokú kimerülés állott be, hogy a légzés ismétetlen kis ideig szünetelt.

ZENE.

Házi hangverseny Szalay Stefánia iskolájában. Vasárnap délután igen szép sikerű házi hangversenyt rendeztek Szalay Stefánia növendékei. A növendékek az előadott darabokat oly kiváló precizitással produkálták, hogy a szülők ezek a szigorú kritikuskok kölcsönös elismerést nyilvánítottak minden tanuló játéka után. A tanulók Chováv-Diabelli Beethoven Chopin, Liszt, Mendelsson darabjaiból valósággal briliroztak. A hangverseny után mindenki gratulált a jeles tanárnőnek, aki ma egyedül áll Nagyváradon oly szép eredményt produkáló iskolájával, melyet méltán keresnek fel azok, akik igazán szakavatott művészhittől akarják elsajátítani a zongora művészet titkait. — A hangversenyt egy 8 éves kis fiucska Koszta Pista nyitotta meg. Utánna sorba jöttek: Ember Ilonka, Ötömösy Juliska, Géczy Magda, Hoványi József, Szalai Magda, Balog Emma, Szalai Klári, Adorján Anna, Dietrich M., Mindenbaum B., Szirmai Géza, Leitner Marit, Hornyánszky József, Kepes Anna, Bujoyosky E., Hoványi Irén. Majd a nagyobbak következtek: H. J. Magda, Szalai Elemér, B. Leznay A., S. Bessy Irén, Lukács Anna, Ötömösy O., Barabás E. s végül Varró Zsófia, aki a Kath. kör legközelebbi estélyén fogja bemutatni szép játékát.

Igazságszolgáltatás.

Roxint nem helyezték szabadlábra. Roxin György nagyváradai ügyvédet, mint az már közludomásu dolog, a kir. ügyészség sikkasztás, lopás stb. bűncselekményekért letartóztatva s vád alá helyezte. A múlt hónapban volt kitűzve a tárgyalás, azonban akkor egyik jelentős tanu meg nem jelenése miatt elhalasztották, A védelem kérte a vádlott szabadlábra helyezését a főtárgyalásig kellő biztosíték letétele mellett. A törvényszék tanácsa Korn Lajos elnöklése mellett tegnap döntött ez ügyben. A tanács nem tesz eleget a védelem kérésének a deponált 75 ezer korona biztosíték mellett sem. Határozata a következő: A vádtanács e tárgyalásban hozott végzése szerint a főtárgyaláson hozott határozatig fogságban marad Roxin György vádlott. A tanács a főtárgyalás napját április 8-ára tűzte ki.

A sarkadi Haverda ügy. Már negyedik napja foglalkoztatja a nagyváradai esküdtszék az a szenzációs bűnper, melynek szereplői Kiss Károlyné és Iszaj György sarkadi lakosok. A vád álláspontja szerint Kissné rábirta Iszaj Györgyöt, hogy tegye el láb alól Kis János 17 éves legényét, ki az asszonynak mostoha fia volt. Iszaj György hajtott az asszony szavára s éjnek idején fejszéjével támadt a sértettre, hogy megölje őt s nem rajta mult, hogy a fiatal Kis János kibeverte súlyos sebeit. Az ügyészség az asszonyt gyilkosságra való felbujtással Iszaj Györgyöt pedig gyilkosság kísérletével vont a vád alá. Tegnap folytatódott a tanu kihallgatása. A toobek között kihallgatják a vádlott asszony férjét Kiss Jánost, ki elmondja, hogy felesége, ki vele 6 éve él együtt, jóra való asszony s nem hisz, hogy viszonya lett volna a vádlott Iszaj Györggyel. A kérdések megszövegezése és elfogadása után a tárgyalást mára halasztották. Hétfőn ma az esti órákban várható.

KÖZGAZDASÁG.

Budapesti tőzsdetudósítások.

A gabonatőzsde határidői

Budapest, márc. 7.

— Délután 4 órakor. —

Buza május 1909. 50 kilogrammonként	14.35
Buza októberre	13.91
Buza ápr	11.80
Rozs okt.	10.29
Zab májusra	—
Zab októberre	7.78
Tengeri máj. 1909.	7.86
Tengeri júl.	8.05
Tengeri májusra 1910.	7.24

Értékdőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Osztrák hitelbank részvény	634.—
Osztrák magyar államvasuti részvény	736.75
Leszámitoló bank	482.—
Rimamurányi	572.—
Osztrák-m. államvasuti részv.	637.50
Közuti vasut	551.—
Városi villamos vasut	554.—

Hivatalos árfolyamok

A budapesti áru- és értékdőzsde 1910. márc. 7.

Magyar arany járadék 4 száz.	1115.0
Magyar koronajáradék 4 száz.	93.25
Magyar koronajáradék	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	210.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Osztrák járadék papirban	186.—
Osztrák járadék ezüstben	115.—
Osztrák járadék aranyban	97.25
Osztrák korona járadék	98.—
1860. osztr. államsorsjegyek	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	197.50
Magyar hitelbank-részvény	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	730.—
Magyar hitelrészvény	748.—
London vista	631.50
Páris vista	689.50
20 frankos (Napoleon)der	19.02
Német birodalmi marka	117.65
20 markás arany	23.51
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	93.95
Íszá-szab. es szegedi sorsjegy kölcsön	40.90

Dr. VUOSKIOS GYULA.

Meghívó.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet 1910. évi március hó 16-án szerdán délután 4 órakor a Belvárosi Takarékpénztár helyiségében (Rákóczi-ut) rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlésre a szövetkezet tagjait tisztelettel meghívja.

Nagyváradon, 1910. március 7-én.

Az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai.

1. Az igazgatóság megválasztása.
2. A szövetkezet bármely tagja által a közgyűlést 5 nappal megelőzőleg írásban benyújtott indítványok tárgyalása.

Egy szerény igényű, jóra való

gazdasszony

azonnal alkalmazást nyerhet.

Hol? Megtudható a kiadóhivatalban.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Villamos és légszesz felszerelési vállalat

Benedek Ferencz

Sas passage.

Telefon 946.

Raktáron tart villamos és légszesz felszerelési alkatrészeket. **Olesó fény** társulat kizárólagos képviselője. Elvállalunk karban tartásokat légszesz villany házi csengőket és telefonokat. Költségvetéssel díjmentesen szolgálunk. Telefon hívásokra személyesen megjelenünk.

Kiváló tisztelettel

Benedek Ferencz

Kecskeméthy István

Nemzeti szállodája, étterme és kávéháza, Kert-utca, ipartestületi ház.

Van szerencsém, úgy a helyben, mint a vidéki közönség b. tudomására hozni, hogy a Nemzeti szálloda összes vendégszobáit, sörcsarnokát, éttermét és kávéházát ujonnan átalakítottam azokat a mai kor igényei szerint berendeztem, a szobaárakat pedig le szállítottam. Egyben kiemelem, hogy nyáron át szép kerthelyiség áll a közönség rendelkezésére.

Jó magyaros konyhám, frissen csapolt kőbányai sör és sajátermesü boraimat mérsékelt áron biztosítom vendégeim részére.

Naponta friss és izletes villásreggeli ebéd és vacsora. Abonensek elfogadtatnak, mérsékelt árak mellett.

Ugy a szállodát, mint a sörcsarnokot és éttermet személyesen vezetem s vendégeim pontos és előzékeny kiszolgálásáról mindenkor gondoskodom.

Szíves pártfogást kér tisztelettel

Kecskeméthy István,
vendéglős.

Hirdetések

felvételnek a kiadóhivatalban.

Központi Takarékpénztár Részvénytársaság Nagyvárad.

Felhívás.

F. évi január 30-án megtartott rendes közgyűlésünk 2500 drb 400 korona névértékű új részvény kibocsátásával intézetünk alaptőkéjének kettő millió koronáról *három millió koronára* leendő felemelését határozta el.

Ezen 2500 drb. új részvény átvételére a régi részvényesek *elővételi joggal bírnak* olyformán, hogy minden 2 drb. régi részvény után egy drb. új részvény, a közgyűlés által megállapított *440 korona árban*, részükre fentartatik. *E vételárban már a bélyeg- és kiállítási díj belefoglaltatik.*

Az új részvények vételára után folyó évi január hó első napjától a befizetés napjáig 6 százalékos kamattal fizetendő, amennyiben az új részvényesek is már a folyó évi üzletredményben részesülni fognak.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi *március első napjáig* gyakorolják s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi joggyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek. Folyó évi március 1-én az elővételi jog megszűnik és a megmaradt részvények *450 korona árban* lesznek értékesítve.

A befizetések 1910. évi június 1-ig tetszés szerinti részletekben teljesíthetők, azonban az elővételi joggyakorlásánál részvényenként 40 korona befizetendő.

A közgyűlés által meghatározott vételárból, azaz részvényenként 440 koronából, 400 korona az alaptőkét illeti, a 40 korona felpénz pedig, a költségek levonása után, a tartalékalaphoz esatolandó.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki, amelyek ellenében — az igazgatóság által megállapítandó időben — az eredeti részvények ki fognak szolgáltatni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapszabályaink 10 §-ának a késedelmes befizetésre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1910. január 30.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság.

Elsőrendű **széna és lóhere**

a törkőmérőn eladó.

Értekezhetni Uri utca 56. sz.

Aszódi Mihály

kávé, cukorka és déli-gyümölcs nagykereskedő üzletét február hó 1-én **Sas palota** Oláh henteszel szemben helyezi át Kossuth-u. oldal.

Aszódi

trieszti kávé, thea és angol rum aruházánál a 8 féle zamatu pörkölt kávé legjobb, legolcsóbb Kossuth-u. villamos motor üzemű kávépörkölőjébe.

Aszódinál

Kossuth-utca, kakao és csokoládé vásármegkezdődött nagyban és kicsinyben olesó árért. 2 kgr. kuba és gyöngykávé bérmentve 3 frt 50 kr.

Téli idényre

theát, rumot, halkonzervek nagyban gyári áron. Zsur csemegéket nagyban és kicsinyben olesó árban Aszódinál Kossuth-utca. Cukrásztorták kaphatók.

Közgazdasági Bank Részv.-társ.
Nagyvárad, Teleky-utca 10 szám.

Telefon 742 sz. Postatakarékpénztár 20161 sz.

Betétek után tiszta

5%

kamatot fizet.

LOHR MÁRIA

EZELŐTTI KRONFUSZ
csipke-, vegytisztító és
kelmefestő

Gyára: Budapest, VIII., Baross-u. 85.

FIÓKOK:

IV. Eskü-ut 6. (Klotild-palota) V. Harmincad-u. 4.
VI. Andrássy ut 16. VIII. József körut 2.
VI. Teréz-körut 39. IX. Kálvin tér 9. sz.

Videki megbízások gyorsan és gondosan teljesítetnek

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

DEO ADIUV ANTE!

ALAPITTATOTT 1895-BEN.

Imrek Károly épület- és műbutor asztalos

Nagyvárad, Szaniszló-u. 46.

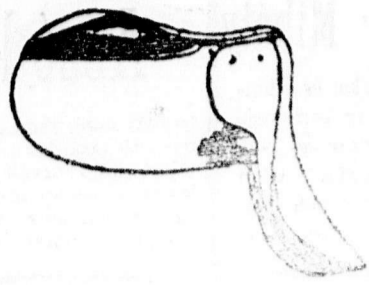
Tisztelettel értesitem igen tisztelt megrendelőimet valamint Nagyvárad és Biharvármegye igen tisztelt közönségét, hogy a szakmamba vágó mindennemű

épület- és műbutor munkákat

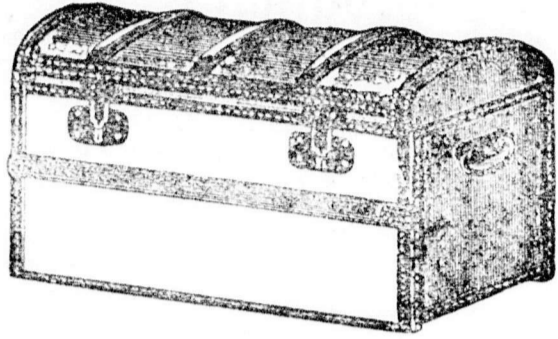
készítés végett vállalkozok, azokat a legnagyobb gonddal és izléssel a mai kor igényeinek megfelelőleg tetszésre készítek bármely színben és mintára előnyös áráért. Nemkülönböztve mindenféle butorokat átalakítok, javítok, fényezést és mattolást szakszerűen eszközölök. Továbbá zárdák, intézetek, iskolák, egyesületek, gazdaságok helyiségeinek felszereléseit, azoknak gondosan való jókarban tartását illetve javítását jutányos áráért vállalom fel. Magamat, valamint cégemet a nagyérdemű közönség becses pártfogásába ajánlva, minél gyakoribb megbízásaiért esedezve vagyok kiváló tisztelettel **IMREK KÁROLY.**

Lakás és műhely Szaniszló-utca 46. szám. — Jó fiúk tanulóinak felvételnek.

Helyi és vidéki meghívásra azonnal megjelenek.

LORINCZ MÓR Nagyváradi, Bémer-tér.

Legnagyobb raktár grammophon, beszélő gépek, al-
katrészek és lemezekből.

Utazó bőröndök, elegáns kézi kofferek, női kézi tar-
solyok, uti kosarak, kupé és vasuti méretben. Gyermekek
kocsik, velocipédek nagy választéka.

Sport és lovagló eszközök.

Fénykép szerek, lemezek és készülékek!

Kérjen árjegyzéket

Nagyváradi város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
gyertyás Wolfram lámpa darabja 3.60 kor.
100 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

S a izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Minemű izzólámpa különlegességek, fény-
képezési lámpák, ugyancsak legolcsóbb
áron kaphatók.

villamos világítás

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
sát, javítását, izzólámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Osillárak.

izzólámpák

állandóan nagy választékban kapha-
tók s a villamos telepen külön e
célra épített nagy

osillár-raktárunkat

megtakarításra ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

12 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

A Baross-utca 60. számú házban

egy emeleti modern lakás, mely áll 4
szoba, előszoba, fürdőszoba és hozzátartozó
mellékhelyiségekből

május hó 1-től kiadó.

Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál
Kossuth-utca 4. szám.

Bor-eladás.

A nagyváradi lat. szert. kápta-
lani uradalom pinczejéből (Sal Fe-
rencz-utca 4. sz.) 1908. évi termései
bagaméri asztali bor kapható 100
literen felüli mennyiségben, literen-
ként 48 fillérért.

Telefon: 212.

Papp Imre,

uradalmi főtiszt.

(Utányomás nem díjaztatik).

Tarsoly és Risztó különlegességek vaskereskedése

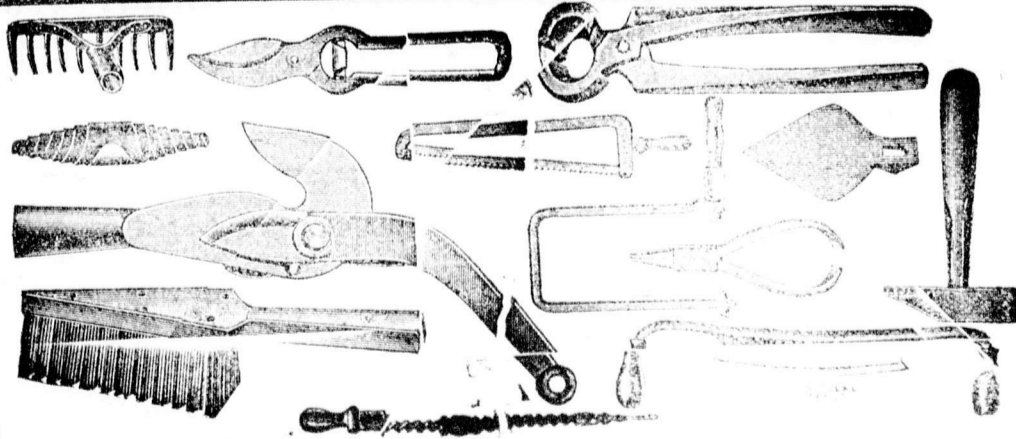
NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut.

Kerti szerszámok

melyek készen benyelezve
is nagy választékban
kaphatók.

Metsző- és

hernyózó ollók
legjobb minőségben.

Mérlegek

sárgaréz tényérral
vagy márvány lappal

és **sulyok**

állami hitelesítéssel min-
den nagyságban.

M. kir. lőporáruda

s mindennemű tőrök, vadászati fel-
szerelések és vadászegyverek raktára.